

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.463.2026

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 18842 Pana Posła Roberta Warwasa wraz z grupą posłów, w sprawie zaniechania działań przez Radę Ministrów po wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 czerwca 2024 r. (sygn. akt SK 140/20) oraz sytuacji emerytów poszkodowanych przez stosowanie art. 25 ust. 1b ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

W związku z napływającymi licznie do resortu wystąpieniami obywateli, interpelacjami i zapytaniami poselskimi oraz oświadczeniami senatorskimi poruszającymi kwestię potrzeby uregulowania sytuacji prawnej emerytów wcześniejszych z roczników innych niż rok 1953 (sytuacja prawna emerytów z rocznika 1953 unormowana została przepisami ustawy z dnia 19 czerwca 2020 r. zmieniającej ustawę emerytalną) w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej przygotowany został projekt ustawy normujący sytuację prawną emerytów z roczników innych niż rok 1953 (numer w Wykazie prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów – UD204).

Należy przy tym zauważyć, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 czerwca 2024 r., sygn. akt SK 140/20 nie został opublikowany w Dzienniku Ustaw z uwagi na uchwałę podjętą przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej 6 marca 2024 r. w sprawie usunięcia skutków kryzysu konstytucyjnego lat 2015 – 2023 w kontekście działalności Trybunału Konstytucyjnego. Zgodnie z przyjętą uchwałą ze względu na fakt, że część uchwał o wyborze niektórych sędziów TK podjęta została z rażącym naruszeniem prawa, uznane zostały one za pozbawione mocy prawnej i niewywołujące skutków prawnych. Sejm podkreślił jednocześnie, że uwzględnienie w działalności organu władzy publicznej rozstrzygnięć Trybunału Konstytucyjnego wydanych z naruszeniem prawa może zostać uznane za naruszenie zasady legalizmu.

Opracowując omawiany projekt ustawy kierownictwo Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oparło się na podstawowych zasadach prawa ubezpieczeń społecznych, orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego oraz Sądu Najwyższego. Celem podjętych prac jest umożliwienie określonej grupie emerytów z roczników innych niż rok 1953, ustalenia wysokości emerytury powszechnej bez stosowania mechanizmu pomniejszania podstawy jej obliczenia o sumę kwot pobranych emerytur wcześniejszych, wprowadzonego do porządku prawnego na mocy art. 25 ust. 1b ustawy z dnia 11 maja 2012 r. zmieniającej ustawę emerytalną, która weszła w życie z dniem 1 stycznia 2013 r.

Wyznaczając krąg podmiotów uprawnionych do uzyskania określonego rodzaju rekompensaty uszczerbku poniesionego w związku z wprowadzeniem do porządku prawnego art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej na mocy przepisów wymienionego wyżej projektu ustawy, resort wziął pod uwagę to, że ustawa z dnia 11 maja 2012 r. ogłoszona została w Dzienniku Ustaw 6 czerwca 2012 r., zaś jej przepisy weszły w życie 1 stycznia 2013 r.

Czas między ogłoszeniem ustawy a jej wejściem w życie stanowił ponad sześciomiesięczne *vacatio legis*. Zasadniczym celem instytucji *vacatio legis* jest zapewnienie adresatom ustanawianego prawa odpowiedniego czasu na zaznajomienie się z nowymi przepisami oraz na dostosowanie się do wymagań, jakie niosą ze sobą nowe regulacje. Osoby, które składały wniosek o przyznanie emerytury wcześniejszej po dniu 6 czerwca 2012 r. powinny zatem mieć świadomość, że w przyszłości – w momencie zgłaszania wniosku o przyznanie emerytury powszechnej – podstawa obliczania tego ostatniego świadczenia zostanie pomniejszona o sumę kwot pobranych emerytur wcześniejszych, zgodnie z dyspozycją normy zawartej w art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej. Ta grupa ubezpieczonych nie może w konsekwencji – w przeciwieństwie do osób, które z wnioskiem o emeryturę wcześniejszą wystąpiły przed 6 czerwca 2012 r. – tłumaczyć się brakiem świadomości co do tego, jakie skutki w przyszłości w stosunku do wysokości ich emerytury powszechnej wywoła wystąpienie o emeryturę wcześniejszą po tej dacie.

Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 8 marca 2023 r., sygn. akt I USKP 54/22, dotyczącym mężczyzny urodzonego w 1952 r., który złożył wniosek o emeryturę wcześniejszą 15 czerwca 2012 r. stwierdził, że skarżący miał możliwość zapoznania się ze zmianami ustawowymi i posiadał wystarczający czas, aby zapoznać się z niekorzystną dla niego zmianą ustawową. SN podkreślił jednocześnie, że dla rozstrzygnięcia sprawy nie ma znaczenia fakt czy skarżący posiadał wiedzę o zmianach ustawowych. Istotna jest bowiem obiektywna możliwość zapoznania się z niekorzystnymi dla jednostki zmianami przepisów. Wnoszący kasację mógł niekorzystnej sytuacji uniknąć. Miał możliwość nieubiegania się o wcześniejszą emeryturę, która jest przywilejem, a nie obowiązkiem.

Wspomniany projekt ustawy został 15 lipca br. ponownie skierowany do krótkich uzgodnień międzyresortowych, po uwzględnieniu w nim istotnych uwag zgłoszonych w procesie uzgodnień międzyresortowych, opiniowania i konsultacji publicznych, a jego zmieniona wersja opublikowana została w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny na stronie internetowej Rządowego Centrum Legislacji.

W świetle dołączonej do projektu ustawy Oceny Skutków Regulacji (OSR) liczbę emerytów, którzy przed 6 czerwca 2012 zgłosili wniosek o emeryturę wcześniejszą a prawo do emerytury powszechnej nabyli po 31 grudnia 2012 r., szacuje się na około 218,3 tys. osób. Natomiast sam projekt zakłada, że ustalenie wysokości zwiększenia do emerytury następować będzie z urzędu, bez konieczności składania przez osobę zainteresowaną wniosku.

Odnosząc się do kwestii działań Zakładu Ubezpieczeń Społecznych pragnę poinformować, że do Zakładu wpłynęło ponad 33 tys. skarg o wznowienie postępowania bądź wniosków o ponowne ustalenie wysokości świadczenia, w których świadczeniobiorcy powołując się na ww. wyrok Trybunału Konstytucyjnego żądają ustalenia wysokości emerytury bez pomniejszenia podstawy jej obliczenia o kwoty pobranych wcześniejszych emerytur. Zakład, wobec braku publikacji ww. wyroku w Dzienniku Ustaw, a także z uwagi na obowiązujące przepisy w zakresie ponownego ustalenia wysokości świadczenia, odmawia w drodze decyzji wznowienia postępowania/ponownego ustalenia wysokości świadczenia. Dotychczas Zakład odnotował wpływ ponad 13 tys. odwołań od ww. decyzji.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Małgorzata Baranowska

Podsekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/